

## POSTANOWIENIE

Dnia 10 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania R. K.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.  
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 10 lutego 2021 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża wnioskodawcy kosztami zastępstwa  
procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.**

### UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 26 czerwca 2019 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania R. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K. – oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 27 września 2018 r., sygn. akt VII U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie R. K. od decyzji organu rentowego z dnia 7 lutego 2018 r., w której ZUS Oddział w K. stwierdził, że R. K. jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 maja 2009 r. do 31 grudnia 2016 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczony zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej – w ocenie autorki skargi – wynika z tego, że Sąd Apelacyjny w (...) w zaskarżonym wyroku uznał za prawidłową podstawę prawną, która nie obowiązywała w dacie 1 maja 2009 r., a zatem przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, podczas gdy przepisy tego rozporządzenia weszły w życie dnia 1 maja 2010 r. w miejsce rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71. Oparcie orzeczenia na błędnej podstawie prawnej stanowi rażące naruszenie art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej; przedmiotowe orzeczenie jest zatem sprzeczne z przepisami prawa.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona przeciwna wniosła o: 1. wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, 2. oddalenie skargi kasacyjnej - w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, 3. w każdym przypadku o zasądzenie od skarżącego na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ubezpieczonego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście

uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste

naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej oczywistą zasadność swojej skargi wiąże z twierdzeniem, że Sąd drugiej instancji „... uznał za prawidłową podstawę prawną, która nie obowiązywała w dacie 01 maja 2009 r., a zatem przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 883/2004...”. Takie twierdzenie nie uwzględnia w ogóle stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii, oceny przedstawionej szeroko w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu swojego wyroku wskazał, że w okresie od 1 maja 2004 r. do 30 kwietnia 2010 r. kwestie ustalania obowiązku ubezpieczeń społecznych dla osób wykonujących pracę na terytorium państw członkowskich Unii regulowały przepisy rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. UE L 149 z dnia 5 lipca 1971 r. ze zm.) oraz rozporządzenia wykonawczego nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. ustalającego sposób stosowania rozporządzenia 1408/71. Natomiast od 1 maja 2010 r. powyższe kwestie regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE L 166 z dnia 30

kwietnia 2004 r.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004. W myśl ogólnej reguły osoby, do których stosuje się przepisy rozporządzenia nr 1408/71 i nr 883/2004 podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Sąd drugiej instancji powołał między innymi regulacje określone w art. 13, art. 14c lit. a rozporządzenia nr 1408/71, art. 11 ust. 3 lit. a, art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004, art. 14, art. 16 ust. 1. ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009.

Według Sądu drugiej instancji zgodnie z powołanymi wyżej regulacjami nie jest uzasadnione stanowisko, że instytucja właściwa według miejsca zamieszkania osoby wykonującej pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich jako tymczasowe ustawodawstwo zawsze musi wskazać ustawodawstwo wskazane przez ubezpieczonego, w szczególności ustawodawstwo deklarowanego miejsca świadczenia pracy, zwłaszcza w sytuacji, gdy instytucja ta ma wątpliwości co do określenia ustawodawstwa z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego. W trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego następuje tylko wstępne określenie ustawodawstwa, które ma charakter tymczasowy, a zatem nie przesądzające o tym, że wskazane w tym trybie ustawodawstwo jest właściwym dla ubezpieczonego. Ustalenie ustawodawstwa zgodnie z przepisem art. 16 ust. 2 nie zawsze musi oznaczać, że ustawodawstwo to zostanie określone w oparciu o regulację art. 13 rozporządzenia podstawowego. Natomiast zawsze takie tymczasowe wyznaczenie ustawodawstwa uruchamia procedurę zmierzającą do ostatecznego określenia ustawodawstwa w danym przypadku. Instytucja krajowa - ustalając tymczasowo ustawodawstwo - może bowiem wskazać na ustawodawstwo polskie, a więc inne niż wynika z normy kolizyjnej zawartej w art. 13 ust. 3 rozporządzania podstawowego, zwłaszcza mając wątpliwości, czy istotnie mamy do czynienia ze zbiegiem tytułów ubezpieczenia, w szczególności czy ubezpieczony świadczy pracę w innym państwie unijnym. Tego rodzaju wątpliwości instytucja krajowa nie może rozstrzygnąć samodzielnie, lecz musi zastosować procedurę wynikającą z art. 16 ust. 2 i 3 rozporządzenia wykonawczego. W rozpoznawanej sprawie, polski organ rentowy w toku procesu poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową, iż ustalił dla R. K. ustawodawstwo polskie jako właściwe w

zakresie ubezpieczeń społecznych, a słowacka instytucja ubezpieczeniowa nie wyraziła zastrzeżeń wobec określenia polskiego ustawodawstwa jako właściwego, a ponadto jeszcze przed określeniem tego ustawodawstwa, bo pismem z dnia 10 maja 2016 r. poinformowała polski organ rentowy o wynikach kontroli przeprowadzonej u płatnika składek, która nie wykazała rzeczywistego wykonywania działalności gospodarczej przez podmiot zatrudniający ubezpieczonego na terenie Słowacji, a tym samym faktu realizacji stosunku pracy przez pracowników zatrudnionych przez tego płatnika składek. Ustalenie tytułu do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu podjęcia zatrudnienia na terenie Słowacji należy wyłącznie do kompetencji właściwych instytucji miejsca wykonywania pracy, co wynika z pkt 11 preambuły rozporządzenia podstawowego. Instytucja słowacka nie zakwestionowała stanowiska polskiego organu rentowego co do określenia polskiego ustawodawstwa jako właściwego dla R. K. w zakresie ubezpieczeń społecznych. Skarżący także nie przedstawił dowodów, dających podstawy do podważenia tego stanowiska. Skarżący w toku przedmiotowego postępowania nie przedłożył dokumentu A1, wydawanego zgodnie z art. 19 rozporządzenia nr 987/2009, ani też formularza E 101, sporządzanego w oparciu o poprzednio obowiązujące przepisy wspólnotowe, a tylko w takiej sytuacji można by było rozważać istnienie elementu transgranicznego i zastosowanie materialnego prawa unijnego, w tym art. 13 powołanego powyżej rozporządzenia podstawowego. W chwili obecnej brak jest zatem jakichkolwiek przesłanek do tego, by w niniejszym postępowaniu podważać prawidłowość ustaleń w przedmiocie określenia polskiego ustawodawstwa jako właściwego w aspekcie podlegania przez skarżącego ubezpieczeniom społecznym. Według Sądu drugiej instancji prawidłowo Sąd pierwszej instancji przyjął, że w przypadku odwołującego się w okresie od 1 maja 2009 r. do 31 grudnia 2016 r. istniał tytuł do objęcia go ubezpieczeniem społecznym w postaci prowadzenia pozarolniczej działalności na terenie kraju. W sytuacji, gdy ubezpieczony podjął na terenie Rzeczypospolitej Polskiej działalność o cechach odpowiadających działalności gospodarczej, to w spornym okresie podlegał ubezpieczeniu społecznemu jako przedsiębiorca. Kwestia ważności umowy o pracę, zawartej przez ubezpieczonego ze słowackim pracodawcą oraz powiązana z tym kwestia rzeczywistej realizacji stosunku pracy poza granicami

Rzeczypospolitej Polskiej leżą poza zakresem kognicji polskiego organu rentowego oraz sądu rozpoznającego odwołanie od decyzji wydanej przez ten organ. W tej materii może się wypowiedzieć jedynie słowacka instytucja ubezpieczeniowa, czego wyrazem między innymi jest wystawienie druku A1 (uprzednio E 101). Sąd drugiej instancji podkreślił, że Sąd pierwszej instancji nie przywołał wprawdzie przepisów wspólnotowych regulujących zbieg tytułów podlegania ubezpieczeniu społecznemu na terenie różnych państw członkowskich w okresie poprzedzającym wejście w życie rozporządzenia podstawowego nr 883/2004 (1 maja 2010 r.), niemniej jednak właściwie zastosował wynikające z tych przepisów normy prawne do realiów niniejszej sprawy.

Brak jest więc podstaw do oceny, że Sąd drugiej instancji nie dokonał subsumpcji stanu faktycznego pod normy wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonania rozporządzenia (WE) nr 883/2004.

Autorka skargi – w uzasadnieniu wniosku – nie przedstawiła argumentacji, którą wykazałaby walor oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. (pkt 1.). Rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2. niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 102 k.p.c.